

HRVATSKI *glasnik*

XXXI. godina, 29. broj

22. srpnja 2021.

cijena 200 Ft

Pomoć pomorskih Hrvata i Velike Kaniže
Glini 4. – 5. stranica

Noć tamburaške glazbe
6. stranica

Spomen ploča novinaru i pedagogu
Stanku Kolaru 8. – 9. stranica

Iluzija

Medijske platforme podjednako mijenjaju potrošačke navike i medijsku struku. Danas medijske sadržaje više ne stvaraju samo profesionalni novinari, urednici, snimatelji, montažeri itd., već i laici. Stoga je internet preplavljen netočnim, nekontroliranim, nepouzdanim informacijama, nekvalitetnim tekstovima i slikama. Tradicionalni novinarski žanrovi polako nestaju, što uključuje pojavu isprepletenosti te zamagljivanja činjenica i mišljenja. Istodobno, osnažena je sloboda govora, svatko može reći što god misli, nitko ne treba čekati da mu se negdje objavi napis. Društvene medije je nemoguće ušutkati i postalo je gotovo nemoguće zataškati činjenice. Tabloidni mediji dobivaju sve veći prostor i snagu (tabloidi su novine s mnogo fotografija i kratkim tekstovima, uglavnom senzacionalističkog i pojednostavljenog sadržaja, popraćenima bombastičnim, uočljivim naslovima te s vrlo malo ozbiljnih analiza i komentara. Izvor: enciklopedija.hr). Sve veći značaj dobiva fenomen, koji se naziva prijenosom, a znači razbijanje priče i njeno prenošenje na različite platforme. Sve češće se susrećemo i s pojmom virtualne stvarnosti. Virtualna stvarnost kao tehnički koncept odnosi se na simulirani, prividan svijet stvoren uz pomoć računalnih multimedijских uređaja, stvarajući kod korisnika osjećaj stvarnosti. Međutim, koncept virtualne stvarnosti se proširio i sada znači sveobuhvatno perceptivno iskustvo. Virtualna stvarnost je svijet koji posreduju mediji i iluzija koja postupno istiskuje stvarna i neposredna iskustva. Danas je u životu pojedinca izražena velika dominacija svijeta iluzije nad stvarnim životom, i to može predstavljati ozbiljnu opasnost. Čovjek postaje ovisan, pod utjecajem i nadzorom, lišen iskustava svijeta od krvi i mesa. Polako postaje usamljenim. Do sredine 19. stoljeća pojedinac je živio u neposrednoj i lokalnoj kulturi. Njegove svakodnevne aktivnosti i navike regulirale su njegov život u mjestu stanovanja, i to putem osobne komunikacije. Potom se pojavili mediji, film, radio i kasnije televizija, koji su otada uključeni u proizvodnju i upravljanje javnošću. Kada na svom Facebook profilu objavim fotografiju o tome kako se šecem parkom sa psom, puka je iluzija da nisam i dalje sama.

Kristina

Glasnikov tjedan

U devedeset četvrtoj godini života, 9. srpnja napustila nas je Marija Temun Nedučin. Direktorica. Manca. Maca. U intervjuu koji je objavljen 2. listopada 1997. godine u 39. broju tjednika Hrvata u Mađarskoj rekla je: „Nakon rata u Baranji je bilo mnogo naših škola. Teško je bilo, nismo imali ni takve uvjete, ni takve uspjehe kao velike mađarske škole. Zato smo došli na ideju da pokušamo u Pečuhu otvoriti jednu našu, tada se govorilo, južnoslavensku školu. Konkretno korake u vezi s tim poduzeli smo u lipnju 1952. godine. Nas troje: Marija Csepelszigeti, koja je tada bila učiteljica u Mađaršarלוש, Dragutin Nedučin, koji je bio nadzornik i ja, prionuli smo poslu. Dogovorili smo se da će Marija biti direktorica škole, a ja direktorica đачkog doma. Marija i ja pošle smo u obilazak naših sela. Imale smo mnogo sela, mnogo škola, ali su te škole bile male. Najviše učenika za buduću gradsku školu okupile smo iz Katolja, Šaroša, Velikog Kozara i Vršende. Išle smo od sela do sela, razgovarale s roditeljima, agitirale, uvjeravale smo ih, što nije bilo bezopasno. Svu-

da nas je dočekalo veliko nepovjerenje, jer bilo je to doba „titoizma“, kada je svatko bio sumnjiv. Roditeljima su govorili da će ih, ako svoje dijete upišu u našu školu, poslati u Rusiju. Jednom prigodom, kada sam čekala Mariju Csepelszigeti da počemo u obilazak naših sela, došla je njena gazdarica, kod koje je stanovala i kaže: „Nemoj je čekati, odveli su je.“ Vrlo sam se uplašila, ali pošla sam sama. Rujna 1952. mogli smo započeti školsku godinu i u Pečuhu. Prvih godina imali smo u prosjeku sedamdesetak učenika. Neki su se uplašili pod utjecajem antipropagande pa su odustali, iako su se prethodno upisali u našu školu. Ljetne praznike smo iskoristili

za odlazak u naša sela i za agitaciju. Jednog se vrlo dobro sjećam: u ono se vrijeme među našim učenicima nije čula ni jedna mađarska riječ. Svi su dobro znali materinski jezik i svi su stanovali u đачkom domu. Možda nismo ni bili svjesni kako ogroman posao smo započeli. No, imali smo sjajnu djecu, svi su se trudili, zalagali u školi, ali i

izvan nje. Postupno je popustio strah roditelja da će ih poslati u Rusiju. Polako, postupno, gradili smo ugled naše škole i đачkog doma. Mi smo iskreno voljeli ono što smo radili i nemojte mi zamjeriti, voljeli smo naš narod“, rekla je Marija Temun Nedučin. Neka joj je laka zemlja. Počivala u miru. Oni su „prvi ponijeli zastave“ i vjerovali u ono što čine.

Branka Pavić Blažetin

„U devedeset četvrtoj godini života, 9. srpnja napustila nas je Marija Temun Nedučin. Direktorica. Manca. Maca.“

Pratite medijske platforme Medijskog centra Croatica!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu.

Čitajte i širite Hrvatski glasnik

„oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV – tjedni prilog! Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar

Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

REPUBLIKA HRVATSKA
SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE
IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Sukladno odredbi članka 19. stavka 1. Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske („Narodne novine”, broj 124/ 11, 16/12), Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske

objavljuje

Poziv hrvatskim zajednicama diplomatskih područja za dostavljanje prijedloga kandidata za izbor članova Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske

Zajednice Hrvata izvan Republike Hrvatske svoje predstavnike u Savjet Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske predlažu diplomatsko - konzularnim predstavništvima Republike Hrvatske iz reda va najznačajnijih i najbrojnijih udruga, organizacija, institucija ili drugih oblika organiziranja, osoba koje su uvažene u sredinama u kojima žive, angažirane na očuvanju i jačanju hrvatskog identiteta svojih zajednica i na unapređenju odnosa s hrvatskom domovinom.

Zajednice Hrvata izvan Republike Hrvatske svoje predstavnike u Savjet Vlade predlažu na mandat od četiri godine prema zastupljenosti, kako slijedi:

- devet članova predstavnika Hrvata iz Bosne i Hercegovine od kojih jedan predstavnik Katoličke crkve iz Bosne i Hercegovine,
- sedamnaest članova predstavnika hrvatske manjine,
- dvadeset i devet članova predstavnika hrvatskog iseljništva / dijaspore.

Broj članova Savjeta, predstavnika hrvatske manjine, po državama:

- tri iz Srbije,
- po dva iz Austrije, Mađarske i Slovenije,
- po jedan iz Bugarske, Crne Gore, Češke, Italije, Kosova, Sjeverne Makedonije, Rumunjske i Slovačke.

Broj članova Savjeta, predstavnika hrvatskog iseljništva / dijaspore, po državama :

- pet iz Sjedinjenih Američkih Država,
- po tri iz Australije, Kanade i Savezne Republike Njemačke,
- po dva iz Argentine i Čilea,
- po jedan iz Austrije, Brazila, Francuske, Italije, Južnoafričke Republike, Novog Zelanda, Švedske, Švicarske i Ujedinjenog Kraljevstva,
- jedan skupno za Belgiju, Dansku, Luksemburg, Nizozemsku i Norvešku,
- jedan skupno za Boliviju, Ekvador, Paragvaj, Peru, Urugvaj i Venezuelu.

Prilikom izbora, odnosno dostavljanja kandidatura potrebno je voditi računa o dosadašnjim rezultatima rada kandidata i stvarnim mogućnostima raspoloživosti u svojstvu člana Savjeta Vlade, budući da angažman članova Savjeta Vlade podrazumijeva, između ostaloga, izdvajanje slobodnog vremena i mogućnost putovanja u Republiku Hrvatsku zbog održavanja godišnjih sjednica Savjeta Vlade.

Zajednice Hrvata izvan Republike Hrvatske, uz prijedlog predstavnika za Savjet Vlade, podnose pismeno obrazloženje kandidature i dokaz njegove / njezine pripadnosti hrvatskom narodu, životopis predloženog kandidata i potvrdu da se protiv kandidata ne vodi kazneni postupak i/ili nije pravomoćno osuđen za kažnjeno djelo (ne stariju od 6 mjeseci). Svi kandidati moraju biti punoljetni i posjedovati znanja i iskustva koja su vezana uz djelokrug rada Savjeta Vlade.

Rok za dostavu prijedloga kandidata je 20. kolovoza 2021.

Pomoć pomurskih Hrvata i Velike Kaniže Glini

Nakon što je Hrvatsku pogodio razorni potres pomurski Hrvati su među prvima, već 31. prosinca 2020. pomogli pogođenom području: iz pomorskoga grada Letinje u Hrvatsku je upućena humanitarna pomoć, što je nastavljeno i kasnije. Obnova Petrinje i okolice potrajat će dugo pa je upravo stoga Hrvatska samouprava Zalske županije organizirala akciju prikupljanje donacija, tijekom koje je do početka proljeća prikupljeno 2 milijuna forinti. Grad Velika Kaniža također je donio odluku o donaciji u iznosu od milijun forinti. Pomoć je 18. lipnja dostavljena u Glinu, pri čemu je građevinski materijal (grede i letve za krovove) isporučen Udruzi „Ljudi za ljude“, a donacija Grada Velike Kaniže, dvije pametne ploče uručene su Osnovnoj školi u Glini. Školjski pribor učenicima su darovale Hrvatska samouprava Velike Kaniže i Osnovna škola Draškovec. Pomorsku delegaciju, čiji su članovi bili i počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos, predsjednica Hrvatske samouprave Zalske županije Marija Vargović, predsjednik Hrvatske samouprave Velike Kaniže Stjepan Prosenjak te ravnateljica Osnovne škole Draškovec Margit Mirić primili su ravnateljica škole Robertina Štajdohar, gradonačelnik Ivan Janković i zamjenik župana Sisačko-moslavačke županije Mihael Jurić, koji su se zahvalili na donacijama.

Delegacija pomurskih Hrvata i Grada Velike Kaniže s predstavnicima Gline i prvašićima

Kada je trebalo pomoći žiteljima područja stradalog u potresu pomurski su Hrvati bili među prvima. Uz koordinaciju Hrvatske samouprave Zalske županije u humanitarnu akciju su se uključila sva hrvatska naselja, a nakon što je objavljen poziv za prikupljanje novčanih donacija priloge su počeli uplaćivati i mnogi pojedinci. Predsjednica Hrvatske samouprave Marija Vargović od ravnateljice Osnovne škole Draškovec Margit Mirić, inače rođene u Serdahelu, prikupila je informacije o najvažnijim potrebama tamošnjih ljudi.

„Na početku smo reagirali brzo, jer kako se kaže, tko pomaže brzo, pomaže dvostruko, a potom smo krenuli u prikupljanje fi-

nancijskih sredstava. Htjeli smo da donacije stignu do doista najugroženijih ljudi pa smo preko gospođe Margit Mirić stupili u vezu s Udrugom „Ljudi za ljude“, odakle nam je poručeno da je najpotrebnija drvena krovna građa, te da je grad Glin također u teškoj situaciji. Tako smo odlučili pomoći Glini“, rekla je za naš tjednik predsjednica.

I Grad Velika Kaniža odlučio je svoju donaciju dostaviti u Glinu: iznosom od milijun forinti kupljene su pametne ploče za tamošnju osnovnu školu. U ime Grada Velike Kaniže pametne ploče uručio je počasni konzul Republike Hrvatske u Velikoj Kaniži dr. Atila Kos. Konzul je poručio kako se Grad Velika Kaniža odlučio

Kamionom je dopremljen građevinski materijal za obnovu krova

Predsjednik Hrvatske samouprave Velike Kaniže Stjepan Prosenjak uručuje darove

Počasni konzul dr. Atila Kos pozdravlja djecu te predstavnike grada i županije

za Glinu, koja je manje naselje od velikih gradova Siska i Petrinje, kako bi joj pružio financijsku pomoć – ona će biti od velike važnosti za najmlađe, koji predstavljaju budućnost grada.

U akciji su sudjelovali i mnogi pojedinci i gospodarstvenici, a među njima i Jožo Balažin, rođeni Serdahelac, koji je organizirao prijevoz s jednom preloškom tvrtkom: troškove prijevoza snosio je Grad Prelog, a predstavnici kaniške tvrtke odmah po dolasku u školu montirali su digitalne ploče. U pozdravnom govoru Marija Vargović je u ime svih Hrvata koji žive u Mađarskoj poručila kako im je drago što mogu pomoći, pridodavši da se nada kako je ovo tek početak suradnje te vjeruje da će moći doprinijeti daljnjem razvoju. Nakon toga zahvalio se i gradonačelnik Ivan Janković, koji je podsjetio da je u trenucima potresa škola bila prihvatilište za brojne unesrećene, ali i one koji su aktivno radili na sanaciji štete već od prvog dana nakon potresa. Zamjenik župana Sisačko-moslavačke županije Mihael Jurić uz riječi zahvale kazao je kako svaka donacija puno znači za županiju kao instituciju, te je dodao kako su svi uključeni u donaciju pokazali koliko veliko srce imaju. Ravnateljica škole Robertina Štajdohar zahvalila se svima na pomoći, a dječica obučena u narodnu nošnju toga kraja veselo su otvarala poklon-pakete.

Glina je 2011. godine imala nešto više od devet tisuća stanovnika, prema riječima novoizabranog gradonačelnika Ivana Jankovića taj broj je kroz deset godina opao na 6 i pol tisuća. Na žalost, smanjenju stanovništva je doprinio i potres: svi koji su za to imali mogućnosti zbog stalnog podrhtavanja tla odselili su se u sigurnije dijelove zemlje. Nakon potresa u gradu je pregledano 5 i pol tisuća objekata, od kojih je 40 posto proglašeno neupotreblijivim.

Na žalost, još uvijek dosta velik broj ljudi živi u kontejnerima, što u ovim vrućinama nije lako podnijeti. Na kućama su sanirana manja oštećenja, no zadaće u vezi s obnovom je preuzela država, bez čije se podrške obnova ne bi mogla ostvariti. Gradonačelnik je na dužnost stupio

Predsjednica županijske samouprave Marija Vargović donijela je veliko srce svih pomurskih Hrvata

tek prije deset dana, i kako kaže, nastojat će poduzeti sve da se što prije riješi stambeno pitanje onih obitelji kod kojih to još nije riješeno. Zahvalio se na donaciji i svima onima koji su dali svoj doprinos kako bi se olakšali teški uvjeti i omogućila odnova grada.

Postavljanje pametnih ploča

Na zgradi Osnovne škole se već ne vide tragovi potresa, što nije bilo tako početkom godine, rekla je ravnateljica Robertina Štajdohar:

„Odmah nakon potresa i osnovna škola je imala znatnih oštećenja, prvenstveno zidova, žbuke i kompletnog namještaja. Inače, zgrada je bila stabilna pa je bila dom vatrogasnih službi i glavnom stožeru. Od 30. 12. 2020. svaki dan sam bila u školi, subotom, nedjeljom, za praznike, kao i djelatnici, organizirali smo humanitarnu pomoć. Ispočetka od 470 učenika 322 nije spavalo u svojoj kući, a nakon 20 dana 120 učenika živjelo je izvan Gline. Onda nam je brzo postalo jasno: ako ne obnovimo školu i ne pomognemo ljudima nismo učinili ništa protiv napuštanja grada. Odmah smo krenuli u sanaciju škole, tada smo učenicima osigurali sve potrebno za online učenje. Sve što su roditelji prijavili da im je

Zgrade koje čekaju obnovu

nestalo u potresu (torbe, školski pribor, tableti, računala itd.) nabavili smo iz raznih donacija. Od 8. ožujka već smo započeli redovnu nastavu. Po cijele dane radili smo na terenu, dijelili humanitarnu pomoć, tu se i kuhalo, dijelili su se obroci. Zajedničkim snagama uspjeli smo u najkraćem roku sanirati one prostorije koje su nam bile potrebne za nastavu, trenutno još postoje manji problemi, koje ćemo uspjeti riješiti tijekom ljetnog odmora. Da se doista radilo na obnovi potvrđeno je i nagradom: naša učenica Magdalena Žužić od Ministarstva znanosti i obrazovanja dobila je nagradu Luka Ritz za promicanje tolerancije i škole bez nasilja. Ona je od prvog dana svakodnevno volontirala u školi. Upoznali smo jako puno dobrih ljudi, stizala nam je pomoć iz mnogih mjesta, a nama svaka donacija puno znači. Puno nam znači i pažnja, kada nas netko nazove i upita što nam je potrebno, zahvaljujem se svima koji su nas se sjetili, pa tako i pomurskim Hrvatima i gradu Velikoj Kaniži, uvijek su nam dobrodošli.”

Beta

Baja

Noć tamburaške glazbe u Kulturnom centru bačkih Hrvata

Osam tamburaša, osam prijatelja iz Baje, Mohača i Pečuha

U organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata 2. srpnja je u Baji održana „Noć tamburaške glazbe“. Bio je to drugi dio „Hrvatskih glazbenih večeri“, koje su započele 4. lipnja priredbom „Noć hrvatske tamburaške pop glazbe“ i gostovanjem orkestra „Pinka banda“ iz Petrovog Sela. Ovaj put ugošćen je orkestar Grge Pozsgajia i njegovih prijatelja.

Otvarajući tamburašku večer ravnatelj Mladen Filaković izrazio je zadovoljstvo što Kulturni centar polako počinje ispunjavati svoj osnovni cilj, a to je da postane središtem kulturnih zbivanja, ujedno okupljalištem bačkih Hrvata, ali i drugih. Naglasio je kako je zbog jakog vjetera ovaj put koncert umjesto na otvorenom organiziran u velikoj dvorani za priredbe.

Za vrhunski glazbeni doživljaj kojemu je nazočilo četrdesetak bačkih Hrvata uglavnom iz Baje, ali i obližnjih naselja, pobrinuli su se članovi bivšeg orkestra „Fermata“. Naime, osam prijatelja, osam virtuoznih tamburaša iz Baje, Mohača i Pečuha zadivili su publiku svojim šarolikim repertoarom, prije svega hrvatskim, ali i mađarskim te romskim melodijama, a danas svojim tamburaškim umijećem i virtuoznim izvođenjem. Među ostalima izveli su bunjevačke pjesme i plesove „Kolo igra, tamburica svira“, „Momačko kolo“, „Subotičko kolo“, „Kukunješće“, ali i „Dvije ruske ciganske melodije“, „Ciganski uranak“, kao i starogradske i omiljene uspješnice, starije i novije pjesme Zvonka Bogdana, „Fijaker stari“, „Osam tamburaša“, „Ko te ima taj te nema“.

Orkestar su 2011. godine osnovali prijatelji u Mohaču, gdje redovito vježbaju. Članovi orkestra su podrijetlom iz Mohača, Pečuha i Baje, gdje u tamošnjim sastavima njeguju hrvatske i mađarske tradicije. Pr-

Orkestar Grge Pozsgajia i njegovih prijatelja

Okupilo se četrdesetak zainteresiranih

Dio publike

venstveni cilj orkestra je bio da sviraju za svoju dušu i zabavljaju, a danas prvenstveno njeguju hrvatsku i mađarsku narodnu glazbu te melodije drugih južnoslavenskih naroda. Posebnu pozornost posvećuju istančanom zvuku, tehnički savršenom sviranju i višeglasju. Osim toga, na repertoaru su im i operete, čardaši, pa i klasična glazba. Skladan zvuk dvije tambure, tri basprima (jednog čela), kontre i bege ostvaruje izniman glazbeni doživljaj za sve ljubitelje tamburaške glazbe.

Susret je završen plesačnicom i druženjem sudionika. Koncert se mogao pratiti uživo na YouTube kanalu Kulturnog centra bačkih Hrvata, a na istome je dostupan i svima onima koji ga nisu mogli pratiti uživo ili pak ponovno žele čuti tamburaške uspješnice u izvedbi majstorskih tamburaša.

Stipan Balatinac

Ljetni programi hrvatskih zajednica Baranjske županije

U Hrvatskom klubu Augusta Šenoe na inicijativu Hrvatske samouprave Baranjske županije početkom lipnja održan je sastanak poradi usklađivanja programa mjesnih samouprava i institucija u 2021. godini. Hrvatske mjesne samouprave u županiji Baranji su već početkom godine izradile planove programa za 2021. godinu s terminima. Na žalost, epidemiološke mjere su planirane programe dobro pomjerile, ali sada su s popuštanjem pandemije počela i javna okupljanja. Tako i u Baranji.

Hrvatska samouprava Pečuha planira za 8. kolovoza Hrvatski dan i proštenje u znaku Snježne Gospe, zaštitnice pečuških Hrvata, te Kobasijadu koja će se održati u suorganizaciji s HDS-om 10. rujna. Također se planira održati Božićni koncert u Centru Kodály 16. prosinca, te Polnočka 24. prosinca. Martinje je 11. studenog u Martincima, a u Kukinju 13. studenoga. Kukinjčani planiraju Bošnjačko sijelo 28. kolovoza. Udruga baranjskih Hrvata planira više programa. Godišnju Skupštinu i ribičko natjecanje održala je 3. srpnja, hodočašće u Sinj i Pag planira od 13. do 16. kolovoza, hodočašće u Trsat 11.–13. rujna, kamp za djecu u Vlašićima te Gastrofest 4. prosinca u Mišljenu. Tu su i usavršavanja hrvatskih

Kukinjske Hrvatice na klupčici

se okupiti i oko sv. Lucije 13. prosinca i svečanosti adventa 20. prosinca. Hrvatski klub Augusta Šenoe će 10. prosinca u pečuškoj katedrali prirediti Adventski koncert. Katoljčani će svetu Katu obilježiti 27. studenoga. U Semelju će 18. rujna biti predaja Hrvatsko-mađarske kuće. Spomenut je tek dio planova i programa, ovoga puta hrvatskih samouprava i jedne hrvatske civilne udruge u Baranjskoj županiji.

Branka Pavić Blažetin

Žene iz Udvara, Kozara i Katolja

crkvenih zborova u organizaciji Udruge baranjskih Hrvata. U Udvaru je dječji kamp održan od 28. lipnja do 4. srpnja, a VII. Dan bošnjačkih Hrvata planira se za 29. prosinca. Hrvatska samouprava Baranjske županije 19. srpnja organizirala je hodočašće u Mariju Bisticu, te stručno putovanje na Pag, dok će županijski Hrvatski dan biti održan 19. studenoga u Kozaru, izložba dječjih crteža bit će u Hrvatskom klubu 28. studenog, a poslije sveta misa u franjevačkoj crkvi. U Harkanju će 25. rujna biti održan susret zborova, a 6. studenoga Hrvatska večer. Berba će biti održana u Vršendi početkom rujna, a prva sesija usavršavanja zborova 9. listopada, Hrvatski dan u Kozaru 16. listopada, a Kozarčani će

Hodočašće u Đud

Hrvatska manjinska samouprava Katolja na čelu s Ružicom Ivanković organizirala je hodočašće u Đud. Okupljanje vjernika, budući da je selo dugo dva kilometra, počelo je kod dvije autobusne stanice, u pola osam ujutro. Vjernici su stigli u Đud oko devet sati, a potom su se odmah uputili Blaženoj Djevici. Hrvatska misa služena je u deset sati. Zbog straha od virusa nije nas bilo puno.

Poslije mise krenuli smo kući, usput smo se zastavili u Villányu i pojeli ukusan sladoled. Svojim kućama stigli smo oko jedan sat poslije podne, radosni što smo imali priliku razgovarati s ljudima iz okolnih sela, što nam je, a vjerujem i njima, puno značilo. Tako smo proveli dan posvećen hodočašću.

Guganka

Spomen-ploča novinaru i pedagogu Stanku Kolaru

U dvorištu pečuškog Hrvatskog kluba Augusta Šenoa, a u organizaciji Hrvatske samouprave Pečuha, 10. lipnja postavljena je spomen-ploča novinaru i pedagogu Stanku Kolaru. Spomen-ploču je postavila Hrvatska samouprava Pečuha. Predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha dr. sc. Stjepan Blažetin pozdravio je sve nazočne predstavnike javnog i političkog života Hrvata u Pečuhu i Mađarskoj te brojne okupljene koji su poznavali i voljeli, bili učenici Stanka Kolaru, posebno njegovu udovicu Mandu Aladžić Kolar te sestru Maricu Kolar Balatinac.

Zastupnici Hrvatske samouprave Pečuha prije četiri godine odlučili su kako će ljudima, koji su svojim životom i radom bili vezani uz ovaj grad i hrvatsku zajednicu, osmislili je, bili amblematične ličnosti te zajednice posvetiti spomen-ploču i tako dati poštovanje uspomeni na njih. Tako je prva spomen-ploča na dvorišnom zidu Hrvatskog kluba Augusta Šenoa, institucije HDS-a, postavljena novinaru, etnologu i književniku Đuri Frankoviću, druga koreografu, pedagogu, utemeljitelju i prvom ravnatelju Hrvatskog kazališta Pečuh Antunu Vidakoviću, a treća, koju „danas otkrivamo podižemo u čast Stanku Kolaru“, rekao je dr. sc. Stjepan Blažetin.

Udovica Stanka Kolaru Manda Aladžić Kolar i predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha dr. sc. Stjepan Blažetin

On je dodao: „Kada se sjetim Stanka Kolaru, kojeg sam upoznao 1988. godine, kada sam došao živjeti u Pečuhu, ja vidim jedan lik pred sobom, znate, uspomene ostaju kada se slike okamene. Meni je on ostao kao čovjek u smeđem šeširu u kaputu poput balonera oker boje, s brkovima poput Clarka Gablea iz filma „Prohujalo s vjehom“ i očima nasmiješenim, rekao bih „huncutskim“ očima. Taj lik ja nosim u sebi, i tako ga se sjećam.“ Potom je pozvao učenika Stanka Kolaru Tomu Fűrija da ispriča kako se on sjeća svoga profesora i razrednika.

Glazbeni uvod svečanosti dao je Orkestar Vizin, dok je stihove Silvija Strahimira Kranjčevića kazivala učenica 9. razreda Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležu Emese Szabó, a stihove Vjekoslava Majera „Moj učitelj“ učenica 7. razreda Emilija Sörös.

U svom govoru Tomo Furi je rekao: „Okupili smo se danas u dvorištu Hrvatskog kluba August Šenoa da nazočimo svečanosti u sklopu koje se otkriva spomen-ploča uzoritom čovjeku, koji je najveći dio svog životnog vijeka posvetio hrvatskoj zajednici u Mađarskoj. Počasćen sam, a ujedno se i zahvaljujem pečuškoj Hrvatskoj samoupravi, što u ime mojih vršnjaka, bivših razrednih prijatelja mogu reći nekoliko rečenica o našem dragom profesoru.

Profesor Stanko Kolar rođen je u šokačko-hrvatskom selu Katoľju. Radio je kao novinar Pečuškog radija, a nakon toga zaposlio se kao prosvjetni djelatnik u pečuškoj, tadašnjoj hrvatsko-srpskoj osnovnoj školi.

U fizičkom smislu bio je sićušan čovjek, ali ogromnog srca. Svaki put elegantan, ponekad strog, ali uvijek konzekventan.

Imao sam tu čast da sam bio 11 godina njegov učenik. Od drugog do osmog razreda osnovne škole radio je u popodnevnom boravku, a u gimnaziji nam je bio razrednik.

Rođaci, poštovatelji i prijatelji

Nikada neću zaboraviti da su nakon mature, tijekom opraštanja od škole i svih djelatnika našem dragom profesoru potekle suze radosnice jer je znao da je i njemu okončan jedan dio životnog ciklusa.

Ogromno znanje kojim je raspolagao predao je brojnim generacijama. Kao njegovi učenici, moram priznati, često smo bili neposlušni. Ponekad nas je kažnjavao, ali to nije činio da bi nas ponizio, nego samo zbog toga da se prisjetimo što valja i što ne valja činiti i koje su moguće posljedice neposlušnosti ili nemara. Uvijek je imao neku dobru riječ, tješio nas je, a kad je trebalo, onda nas je bodrio. Komunicirao je s nama, a i s našim roditeljima.

Trenutak za pjesmu

Šest redaka

**Ti si me zvala u slađu smrt
a ja to neću**

**ja svoju smrt hoću gledati
hladno i sabrano kao što ona gleda mene**

**kao da ne znam kako će ona na kraju
imati tvoje lice**

Nikica Petrak

Dio okupljenih

ma. Jednom je rekao svom suseljaninu koji ga je pitao sljedeće: što je s mojom kćerkom? Kako joj ide učenje?

Na to je profesor odgovorio: „Ne brini, sve je u redu! Kćerka ti je dobra, brinem se za nju, kao da je moja!“ 11 godina smo mu mi bila djeca, za nas je sve učinio, pa i više od toga.

Sjećam se jedne šaljive zgrade, kada smo vježbali hrvatski jezik još u osnovnoj školi. Nakon popodnevno učenja trebali smo čitati članke na hrvatskom. Nije nam bilo baš po volji, moram priznati... Jednom se dogodilo da je moj vršnjak i prijatelj, nažalost, sada već pokojni, od koga smo se upravo danas oprostili, Đuso Gergić pročitao sljedeće:

– Samo za papuče!

Na to je profesor Stanko odrješito odgovorio: „Đuso, samo za pušaće! Nisam znao da i papuče puše!“ Nakon toga smo svi prasnuli u smijeh i nismo mogli dalje pročitati niti jedno slovo!

Volio je šale, koje nam je pričao na satu povijesti, u odmorima, na dvorištu škole, tijekom raznih izleta. Zahvaljujući njemu upoznali smo najvrjednije i najznačajnije znamenitosti grada Pečuha, doznali puno toga o Hrvatima u Mađarskoj.

Ako će te mi dozvoliti, reći ću vam kako sam je doživio njega, mog voljenog profesora! Stasali smo pod njegovim krilima, štiti nas je od zla, a zahvaljujući njemu naučili smo poštivati sve ono što je NAŠE: hrvatske korijene, tradicije, običaje, kulturu i najvažnije, naš materinski jezik. Točno se sjećam jezičnih savjeta i njegovih uputa, sati povijesti, zajedničkih izleta, sportskih natjecanja i još mnogih događaja. On je za nas bio više od profesora, roditelj umjesto roditelja, na koga smo bilo kada mogli računati i bili uvijek ponosni.

On je bio i ostatak će mi uvijek pravi uzor! U svakom pogledu: dokazao se kao čovjek koji je imao veliko srce, a dokazao se i kao pedagog koji ima strpljenja prema djeci, raspolagao je ogromnim znanjem koje je uspio presaditi, a dokazao se i kao istinski i vjerni pripadnik hrvatske zajednice koji je usadio u nas sjeme hrvatskog identiteta. Njegov lik me još i danas podsjeća na poštenog čovjeka i takvog pedagoga od koga se moglo samo učiti i učiti. Neka ga Bog čuva u nebesima!”

Udovica Stanka Kolara se zahvalila svima koji su uveličali i dijele ovaj svečani trenutak i program sjećanja na Stanka Kolara, posebice Hrvatskoj samoupravi Pečuha, jer bez nje ne bi danas otkrili „spomen-ploču mome Stanku. Bio je najomiljeniji profesor među djecom i kolegama i djecu je neobično volio. Bio je ponosan na svoje šokačko porijeklo i svoju Šokadiju. Bio je dobar čovjek.”

Nakon toga su udovica Stanka Kolara Manda Aladžić Kolar i predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha dr. sc. Stjepan Blažetin zajedno otkrili spomen-ploču.

Stanko Kolar (Kollár Szaniszló) rođen je 12. studenoga 1936. godine u Katolju u hrvatskoj zemljoradničkoj obitelji. Osnovnu školu završio je u Katolju, a potom školovanje nastavio u tadašnjoj srpskohrvatskoj gimnaziji u Budimpešti. Maturirao je 1956. godine. Školovanje nastavlja na Visokoj pedagoškoj školi u Pečuhu, gdje stječe diplomu nastavnika povijesti i srpskohrvatskog jezika. Počinje raditi u Baji 1959. godine. Tamo ostaje dvije godine i ondje dolazi na pečuški radio, u tadašnju južnoslavensku redakciju. Ondje radi od 1961. do 1971. godine, kad se zapošljava u Državnoj općoj školi sa srpskohrvatskim nastavnim jezikom. Diplomom srednjoškolskoga nastavnika srpskohrvatskoga jezika i književnosti stječe 1979. godine na Filozofskome fakultetu Sveučilišta ELTE. Godine 1996. umirovljen je kao djelatnik Hrvatske osnovne škole, gimnazije i učeničkoga doma Miroslava Krleže. Od 1971. godine radio je u osnovnoj školi u svim razredima, predavao je „jezik” i povijest, a radio je i kao odgajatelj. Uz suprugu Mandu Aladžić Kolar jedan je od zagovaratelja i inicijatora utemeljenja gimnazije u Pečuhu, koja je otvorena školske godine 1983./1984. na njihovu inicijativu. Škola 1983. godine dobiva ime Hrvatsko-srpska osnovna škola i gimnazija. Škola u rujnu 1988. godine dobiva ime Hrvatsko-srpska osnovna škola, gimnazija i đački dom „Miroslav Krleža”. Bio je profesor povijesti i razrednik dviju gimnazijskih generacija, a potom knjižničar. Bio je jedan od malobrojnih svjesnih Hrvata u Pečuhu koji se zalagao za suradnju Pečuha i Osijeka na svim poljima, a osobito u odgoju i obrazovanju. Nazočio je za svojega života svim javnim događanjima hrvatske zajednice u gradu: izložbama, predavanjima, susretima s književnicima, glumcima, slikarima, političkim djelatnicima. Bio je i prevoditelj. Rado se odazivao pozivima iz rodnoga sela i, ako je trebalo, držao edukativna predavanja. Sa suprugom Mandom Aladžić Kolar nesebično je pomagao prognanim Hrvatima za vrijeme Domovinskoga rata. Preminuo je u Pečuhu 25. svibnja 2018. godine.

Stanko Kolar nositelj je spomenice povodom 30. godišnjice Demokratskoga saveza Južnih Slavena za uspješan rad na polju južnoslavenske kulture u Mađarskoj (u Baji 11. listopada 1975. godine). Godine 2000. dobio je narodnosnu spomen-plaketu grada Pečuha. Godine 2009. nagrađen je Zlatnom diplomom Sveučilišta u Pečuhu. Nositelj je Odličja Hrvatske državne samouprave za osobit doprinos razvitku hrvatskoga školstva u Mađarskoj (u Budimpešti 21. prosinca 2001. godine) te Zahvalnice Hrvatske državne samouprave za dugogodišnji rad na polju hrvatskoga školstva u Mađarskoj (u Budimpešti 21. svibnja 2017. godine). Stanko Kolar nositelj je Reda Hrvatskoga pletera Republike Hrvatske (bibliografski podaci uzeti iz knjige „Katolj bogatstvo, čuvano stoljećima”, ur. Branka Pavić Blažetin, Katolj 2020.)

Branka Pavić Blažetin

Proslava Ivandana i humanitarna izložba

Senandrijski Dalmatini 26. lipnja proslavili su svoj tradicionalni Ivandan, u sklopu kojeg je kapelan Bence Lakatos služio svetu misu i posvetio dalmatinsku zastavu i prijepis najstarijeg obrednika na drevnom dalmatinskom jeziku. Prisutne su pozdravili predsjednik mjesne Hrvatske samouprave Đuro Benković i zamjenik gradonačelnika Dániel Pilis. U Galeriji Városház otvorena je izložba djela likovnih umjetnika, koji su svoje radove ponudili na prodaju, a prikupljeni iznos kao humanitarnu pomoć u potresu stradaloj Sisačko-moslavačkoj županiji. Izložbu je otvorila istraživačica društvene i urbane povijesti Katalin Török. Otvorenje je nastupom uveličao sastav „Vigad”. Dalmatinske specijalitete pripremili su polaznici Škole kuhanja i gastro radionice „Ínyencház”, na čelu s vlasnicom Krisztinom Kovács.

Svetu misu na mađarskom jeziku služio je kapelan Bence Lakatos, koji je u svojoj propovijedi naglasio kako su se preci Dalmatina već u 15. stoljeću okupljali na molitvu u župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja. „Sveti Preteča prstom upire u Isusa Krista i poziva nas da njega slijedimo i za njim idemo. Ivan nam kao rijetko koji svetac želi biti vodič ka Kristu. O tome nam svjedoči i glavna oltarska slika s prikazom Isusova krštenja”, rekao je kapelan Lakatos, pridodavši da senandrijski Dalmatini nikada ne smiju zaboraviti svoje podrijetlo, ali ni odgovornost za svoj opstanak. Na kraju mise vjernici su uz orguljašku pratnju otpjevali mađarsku i hrvatsku himnu. Nakon mise kod križa kapelan Lakatos je svečano blagoslovio dalmatinsku zastavu i prijepis najstarijeg obrednika na drevnom dalmatinskom jeziku s početka 18. stoljeća. Prisutne su pozdravili predsjednik mjesne Hrvatske samouprave Đuro Benković i zamjenik gradonačelnika Dániel Pilis. Predsjednik

Detalj izložbe

Katalin Török otvara izložbu

Benković je naglasio važnost Ivandana za malu zajednicu Dalmatina, pozvao prisutne na otvorenje izložbe, povorku i paljenje svijeća u gradu i na obali Dunava, a također i na kušanje dalmatinskih specijaliteta i mjesnih vina. Zamjenik gradonačelnika Dániel Pilis o proslavi Ivandana, posvećenju dalmatinske zastave i prijepisa najstarijeg obrednika rekao je kako su oni svjedočanstvo male zajednice Dalmatina o želji za opstankom i očuvanjem tradicija. „Važno je znati da je ivandanska svijeća ujedno i plameno sreće, ali i prisjećanja. Danas ćemo se prisjetiti svih onih, koji danas već nisu s nama, svih žrtava pandemije koronavirusa. No, širokogrudna je to gesta i prema zdravstvenim djelatnicima, koji su nesebično pomogli i požrtvovano radili za vrijeme pandemije koronavirusa”, istaknuo je zamjenik gradonačelnika Pilis. Nakon kušanja dalmatinskih specijaliteta i domaćih vina okupljeni su krenuli prema zgradi gradskog poglavarstva. U kasnim poslijepodnevnim satima u Galeriji Városház otvorena je izložba djela likovnih umjetnika, koji su svoje radove ponudili na prodaju, a

prikupljeni iznos za humanitarnu pomoć u potresu stradaloj Sisačko-moslavačkoj županiji. Izložbu je otvorila istraživačica društvene i urbane povijesti Katalin Török, koja je svoje misli usredotočila na solidarnost i identitet. Zašto se u Senandriji priređuje izložba zbog potresa u Hrvatskoj?, upitala se na početku istraživačica urbane povijesti. „Zbog toga, jer su preci onih koji su osmislili i ostvarili ovu izložbu, prije mnogo stoljeća pobjegli iz one države u kojoj se dogodila prirodna nepogoda. Neopisiv je značaj toga, što jedna mala zajednica u ovom globaliziranom svijetu, u kojem se bezosjećajno, poput poplave zatiru ljudske vrednote, prkosi godinama, njeguje tradicije i čuva uspomene svojih predaka”, naglasila je Katalin Török. Naime, ideja o humanitarnoj akciji rodila se već krajem lanijske godine, kada su gradski umjetnici potražili predsjednika Benkovića i ponudili svoja umjetnička ostvarenja na prodaju, a prikupljeni iznos u humanitarne svrhe, za pomoć Sisačko-moslavačkoj županiji. Ali prigodu je trebalo dočekati. Na izložbi su izloženi radovi sljedećih umjetnika: Csaba Ásztai, Endre Lukoviczki, Krisztina Lehoczky, Klára Kósa, László Pirk, János Pirk, Jenő Remsey, Krisztina Rényi, Gabriella Maholányi, István Ef. Zámbo, Gábor Gyimóti, László Kovács, László E., Andrea Gulyás, Győző Bihon, János Aknay, Diána Verebéli, te László Görög, Ildikó Bálint, Balázs Hugyecsek, Jenő Barcsay, József Baksai, te umjetnika hrvatskog podrijetla Gabrielle Pistyúr, Imrea Pistyúra, Bencea Zarubayja, Orsolye Péntek i Balázsa Benkovitsa. Uglavnom su to radovi u suvremenom stilu. Otvorenje je svojim nastupom uveličao sastav „Vigad”. Kako nam je rekao predsjednik Benković, u planu je organizirani posjet zainteresiranih, kojima će povjesničar umjetnosti opisati djela i dati kratak uvid u autorovu djelatnost. U kasnim večernjim satima, prema starom običaju, kako bi razagnali tamu, sudionici su krenuli uličicama koje vode do glavnog trga, potom dunavskom šetnicom između luke i križa Kucsera, postavivši tisuću zapaljivih svijeća.

Kristina Goher

Sisački biskup mons. dr. Vlado Košić pohodio Pinčenu dolinu

Na januarski poziv farnika Pinčene doline, Tamása Várhelyija, 28. junija, u pondiljak, u Pinčenu dolinu je dospio sisački biskup mons. dr. Vlado Košić. Visokopoštovani gost u Vaskeresztesu/Kerestešu se je na službenom objedu našao s predstavnici svih šest sel; s načelnici, predsjednici hrvatskih i nimških samoupravov, zastupnici farskih općin i sa školskim direktoricami. Dao je glas svomemu veselju da se peršonski more zahvaliti na nesebičnoj pomoći ovde živjećih Hrvatov, Nimcev i Ugrov, što su ponudili pomoćnu ruku na početku ljeta žrtvam potresa u njegovoj crikvenoj županiji. Prilikom gostovanja u Nardi je uz hrvatsku pjesmu primljen od mali-

Blagoslavljanje spomen-ploče u Nardi

U crikvi sv. Ane u Hrvatski Šica

Dica Hrvatsko-katoličanske čuvarnice pri pozdravljanju

šanov Hrvatsko-katoličanske čuvarnice, a potom je blagoslovio spomen-ploču u čast 800. obljetnice i ovoga naselja. Na događaju nastupao je mjesni jačkarni zbor, a potom je druženje nastavljeno u, jur obnovljenom, Kul-

turnom domu. Sisački biskup je posjetio i nardarski Caritasov tabor, a pomolio se je i u mjesnoj crikvi. U Gornjem Četaru pohodio je crikvu sv. Mikule, a u Hrvatski Šica se je i zajačio s tamošnjimi vjerniki i peljači sela. Šičani su se zahvalili biskupu da je je posjetio, jer po načelniku Vilmošu Bugniću, u povijesti toga najmanjega sela Pinčene doline, još nigdar nije gostovao biskup iz stare domovine. U Petrovom Selu još pred svečanom mašom, u znaku 800. obljetnice prvoga pisanoga spominjanja, predstavljena je i kapela sv. Štefana uz kusiće bogate petroviske povijesti.

Tiho

Načelnice i zastupnice hrvatskih samoupravov iz trih sel s mons. biskupom Vladom Košićem i farnikom Tamásom Várhelyijem u Kerestešu

Ivanje u Martincima

Hrvatska samouprava Martinaca ovogodišnji Ivanjski festival organizirala je 26. lipnja 2021 u Martincima. U poslijepodnevnom satima priređena je prijateljska nogometna utakmica između veterana Kukinja i Martinaca na nogometnom igralištu u Cretiću. U 17 sati je pak održana sveta misa, uz blagoslov obnovljne martinačke crkve. Svetu misu je predvodio pečuški biskup mons. László Felföldi, uz martinačkog župnika Iliju Ćuzdija i svećenike Pečuške biskupije Jozu Egrija, Gabriela Barića te voditelja Hrvatske referature Pečuške biskupije, nekadašnjeg župnika Martinaca Augustina Darnaija.

Nakon svete mise uslijedila je povorka i nastup folkloriša u centru Martinaca, potom upri-zorenje starih Ivanjskih običaja uz bogat gastro-stol s tradicio-nalnim jelima te druženje uz glazbu, rekla nam je predsjednica Hrvatske samouprave Marti-naca Đurđa Gregeš Sigečan. Uz domaći Pjevački zbor „Korjeni“ i brojne svirače (njih petnaestak), gosti Martinčana su toga dana bili i članovi KUD-a „Bunjevačka zlatna grana“ iz Baje, barčanski KUD „Podravina“, „Biseri Drave“ iz Starina i pečuški „Orkestar Vizin“.

Ovih se mjeseci uz potporu Državnog tajništva za odnose s vjerskim zajednicama i narodnostima Ureda predsjednika Vlade iznosom od 24 milijuna forinti obnavljala crkva svetog Martina u Martincima. Ovoga puta izvedena je zamjena prozora i izvršeni su radovi u unutrašnjosti crkve, obnova, zaštita i bojanje zidova, te uređenje freski i natpisa na zidu, rekla nam je predsjednica Hrvatske samouprave Martinaca Đurđa Gregeš Sigečan. Zahvalila se svima na pomoći pri lobiranju za sredstva potrebna za obnovu, u prvom redu glasnogovorniku Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozi Solgi, kazavši kako se ima još štošta obnavljati na crkvenom zdanju.

U prepunoj martinačkoj crkvi pečuški biskup blagoslovio je vjernike i svećenike koji služe u hrvatskim katoličkim zajednicama. U svojoj homiliji naglasio je važnost obnove u čovjekovom životu, važnost vjerske obnove, te se zahvalio svima koji su svojim radom uljepšali crkvu i tako pridonijeli blagdanu svetog Ivana Krstitelja. Obnova je potrebna i onda kada nas ne snalaze velike nevolje, nego nas tek vrijeme pritišće i nadaje nam potrebu neophodne obnove. Naglasio je važnost razgovora o vjeri i pronalaženja životnog cilja, u čemu su djetetu primjer roditelji i njihova osobna vjera koju svjedoče djeci. Ako nema toga, uzaludna je zajednička molitva i sveta misa, oni ih neće držati zajedno. Za Crkvu svakodnevna obnova je zalag opstanka, ako u ovom svijetu kršćani ne govore o vjeri, svijet čine siromašnjim, rekao je pečuški biskup.

Sveta misa služena je na mađarskom jeziku, uz pjevanje na hrvatskom jeziku. Bila je to tamburaška misa, uz orguljanje i pjevanje

Ženski pjevački zbor „Korjeni“

Ugledni gosti na čelu s pečuškim biskupom

Ančike Gujaš i pjevanje Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni“. Na kraju svete mise predsjednica Hrvatske samouprave Martinaca Đurđa Gregeš Sigečan je predala poklon biskupu i svećeniku Gabrijelu Bariću. Naime, baš toga dana (datuma) prije točno deset godina Martinčanin Gabrijel Barić zaređen je za svećenika.

Nakon svete mise povorka vjernika, gostiju i Martinčana na čelu s biskupom Lászlóm Felföldijem uputila se u centar sela. Zaplesalo se i zapjevalo, a ispred sportske dvorane zapalila se ivanjska vatra oko koje se pjevalo i plesalo. Dugo u ivanjsku noć odjekivalo je veselje uz glazbu Orkestra „Podravka“.

Branka Pavić Blažetin

KRLEŽIJADA 2021

U prošlim brojevima naš Vas je tjednik izvijestio o rezultatima Državnog natjecanja „Krležijada 2021“ u organizaciji Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže u Peču. U sklopu natjecanja iz pera učenika nastala su izvrsna književna djela. Najuspješnije radove objavljujemo na našim stranicama. U ovom i sljedećem broju Hrvatskoga glasnika donosimo radove nastale i nagrađene u kategoriji eseja „Hrvatski spomenici u mom kraju“: II. mjesto: Éva Sántha, Hrvatska gimnazija Miroslav Krleža, 10. r.

Hrvatski spomenici u mom kraju – II.

Neko je vrijeme proveo u Konstantinopolu, današnjem Istanbulu, gdje se bavio literaturom. U ovom razdoblju zaoštava se pjesnikov odnos s ocem, kojem nije bilo jasno zašto je njegov sin napustio akademiju. Financijsku pomoć dobivao je od majke i ujne Petho, pjesnikinje koja je vjerovala u Krležin talent. Kasnije je prevela njegovo djelo „Legenda“ na njemački jezik.

Zbog lošeg zdravstvenog stanja većinu ratnog vremena proveo je u bolnicama. U razdoblju Prvog svjetskog rata i nakon njegovog završetka osobne nemire je oblikovao romantičnim likovima i slikama. Tada su nastale Krležine drame, koje oslikavaju tadašnju političku i književnu atmosferu. Takve su drame bile npr.: „Legenda“, „Michelangelo Buonarrotti“, „Adam i Eva“, „Kristofor Kolumbo“ i brojne pjesme ciklusa ratne lirike.

Smatra se da je njegov književni opus najveći u hrvatskoj književnosti, njegovo stvaralaštvo je obuhvatilo sve oblike književnog izražavanja.

Njegova zbirka pripovjedaka „Hrvatski bog Mars“ iz 1922. godine spada u red dragocjenih antiratnih knjiga hrvatske i europske književnosti.

Drama „U logoru“, prvobitno naslovljena „Galicija“ prikazuje rane hrvatskih ljudi koji kroz vjekove ratuju zbog tuđe koristi.

Zbirka „Pjesme u tmini“ objavljena 1937. godine inspirirana je ljudskim suosjećanjem nad društvenom bijedom.

Njegova proza „Novele“ iz 1923. godine oslikava malograđanski zagrebački život nakon Prvog svjetskog rata.

Krleža je svoj stvaralački rad nastavio Matoševim putem. Nije podnosio glupost, to dokazuje i njegova poznata izreka: „Ljudska glupost je neizmjerana“.

Valja spomenuti i njegovu uspješnu dramu „Gospoda Glembajevi“, koja sadrži priču o izmišljenoj obitelji, preko koje pisac iznosi svoja viđenja o životu. U svojim djelima izvodi psihološku analizu likova, što je najbolji primjer hrvatskog psihološkog ekspresionizma. Svoje romane pisao je u baroknom stilu, s jezičnim složenicama i novokovanicama. Radnje i dramske scene u romanima tematiziraju prirodu ljudskog postojanja, politiku, umjetnost i povijest. Istaknuti su isprekidani dijalozi, mnoštvo slika, asocijacija i zvukova te povišena retorika kroz koje je izrečena egzistencijalistička vizija ljudske sudbine. Ta vrsta kićenosti točno karakterizira barokni stil. Roman „Zastave“ dobio je od kritičara naziv „Rat i mir“, ovim romanom predstavlja hrvatsko društvo oko Prvog svjetskog rata. Za taj rad je dobio Njegoševu nagradu 1966. godine. Pisac iznosi svoje zablude i zanose iz mladosti, a sadržana je i njegova filozofija povijesti. Politika se u njegovim djelima pojavljuje jako često, „Dijalektički antibarbarus“ je jedan od njegovih političkih eseja, kojeg je objavio i u časopisu „Pečat“, ali za njegovo ime se veže još mnogo uspješnih književnih djela.

U Zagrebu je bio na čelu Leksikografskog zavoda. Nastavio je „Hrvatsku enciklopediju“ Mate Ujevića. Objavio je i nekoliko knjiga, memoara, među kojima su i „Davni dani“, u kojima se autor vraća sebi i svojim korijenima. Miroslav Krleža umro je 29. prosinca 1981. godine, taj dan je proglašen danom žalosti u Hrvatskoj. Bio je najplodniji i najsvestraniji pisac s ovih područja, bio je i tri puta normiran za Nobelovu nagradu. Iza sebe je ostavio pedesetak zbirki pjesama, pripovjedaka, romana, drama, eseja, polemika, putopisa i dnevnika. Njegovi tekstovi su teški, mračni, u njima se javlja smrt, samoća, bijeda, piše o iluziji i stvarnosti, teme njegovih djela su obično rat i politika.

Miroslav Krleža je bio mudar i obrazovan čovjek pa su neke njegove izreke opstale sve do danas.

Omiljena mi je: „Tko je propao na svim životnim poljima, preostaje mu još samo bavljenje poezijom i politikom“. Ovaj citat pokazuje samoironiju zbog koje u mojim očima postaje još vrijednijim, takve osobe rijetko susrećemo u životu.

Iskreno mi se sviđaju neke njegove misli o životu i postojanju, za vrijeme pisanja ovog eseja osjećala sam kao da sam ga malo bolje upoznala. Ne iznenađuje me što je njegovo ime izabrano za našu ustanovu, vjerujem da bi i on bio ponosan što škola poput moje nosi njegovo ime.

Mađar je, koliko i Hrvat

Umirovljeni novinar i zamjenik glavnog urednika mađarskog županijskog lista Zalai Hírlap, dobitnik nagrade „Zlatna penkala” Josip Mihović, nastavljajući tradiciju objelodanio je svoju četvrtu knjigu putopisa, feljtona, eseja i reportaža pod naslovom „Mind magyar, mind horvát/Mađar je, koliko i Hrvat”. Knjiga je nedavno predstavljena u autorovom rodnom Sumartonu, u prekrasnom ambijentu Kamanovih vinograda. Na promociji su uz autorove hrvatske napise s pomurskim popevkama pravi ugođaj stvorili pjevači KUD-a Sumarton, a razgovor je vodio novinar, urednik i voditelj Hrvatskog programa Uredništva Mađarske televizije MTVA Andrija Pavleković. Knjiga „Mind magyar, mind horvát/ Mađar je, koliko i Hrvat” na 302 stranice nudi zanimljive napise o povijesti slavnog vojskovođe, bana i pjesnika Nikole Zrinskog, preko putopisa i raznih reportaža o Hrvatskoj do najaktualnijih tema današnjice i dnevnika iz karantene.

Nova Mihovićeva knjiga nudi „pravu poslasticu dvojezičnom čitatelju, koji posjeduje empatiju za praćenje jezičnih finoća i izražajnih mogućnosti dvaju tipološki različitih jezika”, piše u predgovoru Dr. Ernest Barić, umirovljeni pročelnik katedre Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, i doista, u njoj najviše uživaju oni koji dobro poznaju i mađarski i hrvatski jezik: naime, knjiga sadrži originalne napise na oba jezika (nisu prijevodi), a brojne teme obuhvaćaju poveznice mađarsko-hrvatske povijesti i kulture. To naslućuje i sam naslov s citatom koji je uzet od Nikole Zrinskog Čakovečkog, čime se autor prisjeća povijesnoga lika, a pri odabiru naslova nesvjesno se pojavljuje i sam autor, koji je kao novinar mađarskog lista uvijek bio vjeran svojim hrvatskim korijenima. Za vrijeme svog aktivnog rada u županijskom listu bio je odgovoran za hrvatske teme, podjednako je izvještavao o aktivnostima i problemima hrvatske zajednice u županiji kao i o važnijim događanjima u matiči, a svoje poznavanje hrvatskoga jezika u mađarskom okruženju razvijao je praćenjem hrvatskih medija i čitanjem. Mihović oduvijek traga za onim temama koje povezuju hrvatsku i mađarsku kulturu, u svim njegovim objavljenim knjigama, pa tako i u četvrtoj, nastoji mađarskim čitateljima približiti zanimljive hrvatske teme koje čitatelj ne može ravnodušno pratiti, a hrvatskim čitateljima pak nudi nijanse, zanimljivosti o prožimanju dvije kulture, odnosno svoje dileme i razmišljanja. Autor i u četvrtoj knjizi nastavlja svoj već poznati uređivački koncept, napise dijeli u četiri tematska poglavlja, koja se donekle i žanrovski razlikuju. Prvo poglavlje „Zrinski 400” obuhvaća književno-povijesne

Josip Mihović sa svojom novom knjigom

teme na mađarskom jeziku, predstavljajući poznate ličnosti u hrvatsko-mađarskom kontekstu (Nikolu Zrinskog, Miroslava Krležu, Lászlóa Végela). U tom poglavlju jedini hrvatski tekst je članak objavljen u Hrvatskom glasniku u povodu 400. obljetnice Nikole Zrinskog „Na marginu četristote godišnjice rođenja junaka dvaju naroda”. Putopisi su dobili mjesto u drugom poglavlju, u kojima Mihović otkriva manje poznate detalje o Rijeci, Brijunima, Međimurju, Zagorju i Vignju. U svojim putopisima uvijek piše o onome što ga je posebno dojmilo na putovanjima i time potiče znatiželju čitatelja. U tom dijelu nailazimo i na jedan drugi hrvatski napis naslova „Mura, Mura globoka si...”, kojim autor komentira novotvoreni toponim za Pomurje koji se koristi u projektima. „Gdje je ono ljeto” naslov je trećeg poglavlja u kojem se autor prisjeća minulih

dana: tri su teksta na hrvatskome jeziku, a jedan od njih je „Sinkopa”, napis o studentskim danima na Visokoj učiteljskoj školi u Baji, gdje su studirali, a i danas studiraju budući hrvatski učitelji. U tekstu posebno ističe profesora povijeti, etnografa i ravnatelja Bálinta Bellosicsa, koji je podrijetlom iz Zalske županije. Zadnje poglavlje „Izoliran sam, ali svojevoljno” nastalo je za vrijeme pandemije: zapravo, radi se o dnevniku na hrvatskome jeziku, koji obuhvaća 150 dana od Velikog petka u razdoblju lockdowna. Pravi spisatelj i novinar snalazi se u svakoj prilici: Mihović je dobrovoljnu samoizolaciju iskoristio za svoj hobi, pisanje i čitanje na oba jezika, informiranje iz mađarskih i hrvatskih medija i razmišljanje o svemu što ga okružuje. U dnevniku nailazimo na posve intimne teme, a i polemike o političkim zbivanjima u dvjema zemljama, demokraciji, preispitivanju vjerodostojnosti pripočavanja hrvatskih i mađarskih medija, brizi za maticu nakon razornog potresa, neshvatljivim mjerama, problemima nestašice neke robe u trgovinama – zapravo, ovdje se isprepliću razne teme kojima se autor susreo u tom „nenormalnom” vremenu. U dnevniku Mihović piše i o Camusovom romanu „Kuga”, kojeg je ponovno pročitao za vrijeme pandemije, te je u njemu izazvao posve drugačija razmišljanja nego prije. U razgovoru s autorom doznali smo da već priprema petu knjigu, čiji će glavni motiv biti podrijetlo njegove obitelji nadimka „Šlavončan”, jer smatra da to duguje svojim precima. Četvrta Mihovićeva knjiga izašla je u nakladi Neprofitnog poduzeća Croatica, uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Na promociji u sumartonskim Kamanovim vinogradima (slijeva Josip Mihović, zdesna Andrija Pavleković)

Beta

„Vraćajte se korijenju kao potoci izvoru svome“

Školska godina koja je iza nas dobrano je odudarala od dosadašnjih. Tako i učenicima 8. r. pečuske hrvatske škole. Izvan razreda veliki, veliki dio školske godine, online nastava i s njom sasvim novi izazovi i sasvim nova znanja. Online posljedice nastave hrvatskoga materinskoga jezika tek ćemo sagledavati narednih godina. I sama priredba oproštajne svečanosti je bila u opasnosti, ali na sreću epidemiološke mjere su omogućile njeno održavanje 11. lipnja. Polovica učenika osmoga razreda ostaje u hrvatskoj gimnaziji, dok druga polovica nastavlja školovanje u drugim srednjim školama. Ovo su imena dvadeset i dvoje osmaša: Béla Barnabás, Lara Bošnjak, Eliza Czesznak, Arlind Čolaku, Kata Csökli, Miroslav Emberović, Panna Farkas, Ivan Geraskin, Mirkó Gulyás, Ábel Gyömbér, Mirko Ivanković, Mirjana Jónás, Tímea Emma Kollár, Zdenka Mira Kovács, Bence Mészáros, Márk Orovicza, János Polics, Dorina Puskás, Lídia Simon, Flóra Széplaki, Milan Tomek i Hanna Bobány Tóth.

Sa svojim razrednikom Nikolom Ištokovićem i odgajateljicom Žužom Gyórvári imali su posljednji sat, a potom su iz učionice prošetali do dvorišta gdje se odvijala svečanost. Nakon dijela programa koji su priredili učenici 7. razreda (govor i pjesma) uslijedio je govor 8. razreda, kojeg su pročitali Eliza Czesznak i Ivan Geraskin, darivanje profesora cvijećem, recitacija 8. razreda (Lara Bošnjak, govor vd. ravnateljice i podjela diploma/knjiga), recitacija 8 razreda (Dorina Puskás), pjesma Pabla Nerude: Neka prijateljstva su vječna, govor za roditelje (Kata Csökli i Mirjana Jónás), te oproštajna zajednička pjesma na samom kraju programa

U govoru učenika 8. razreda ispričana je priča o razredu, stečenim doživljajima, pri čemu su se učenici zahvalili nastavnicima. Prvi razred započeli su u rujnu 2013. godine: neki su zajedno išli i u hrvatski vrtić, te su se donekle već upoznali. Imali su dvije skupine: jednu za one koji su došli iz hrvatskog vrtića, te su se uglavnom već poznavali i drugu za one koji su bili polaznici drugih vrtića – tako je njih 24 započelo životnu avanturu, u kojoj su im pomagale učiteljice Vesna, Dia i Ana.

Osnovnoškolsko obrazovanje započeli su s učiteljicom Vesnom Velin, a u poslijepodnevnom boravku čuvale su ih učiteljice Dia Daszkalov i Ana Karagić. „Mislim da si doista nitko ne može poželjeti bolju poslijepodnevnu nastavnicu od nastavnice Zsuzse. Vama smo se mogli obratiti sa svim problemima, uvijek ste nam pomagali. Uvijek ste nešto smislili da nam ne bude dosadno, igru, film, šetnju ili razgovor – nikad niste bili bez ideje. Bez Vas ne bi bilo ni nas, i to doslovno – vjerojatno bismo već davno umrli od gladi da nam niste davali od svoje klope! Neopisivo smo zahvalni za sve sitnice koje ste nam činili tijekom svih ovih godina. Podržavali ste nas i u najvećim problemima, jer ste nam povjerovali, iznimno ih nismo prouzročili mi, iako ih je bilo napretek. Drugim riječima, hvala Vam na svemu.“

U višim razredima su dobili novog razrednika Nikolu Ištokovića. Puno novih predmeta i puno novih nastavnika. Došli su i novi razredni drugovi. Mijenjali su se nastavnici, neki odlazili, a neki novi dolazili. Zsannett Vörös, Zsuzsa Kecskés, Zoltán Gáti, Mirjana Murinyi, Zsuzsa Kanalas, Gergő Kovács, Csaba Veres, Ana Schneiderics, Marta Sándorka Rohoncz, Marija Vujkov, Marica Dudás Gyöngyös, Lídia Sztanics, Rebeka Hajós, Bertalan József Veriga, Gábor Surányi, Ágnes Tomola Ott...

„Godinu 2020., vjerujem, svi bismo najradije zaboravili. U ožujku smo prešli na online nastavu, što je za sve nas predstavljalo novu situaciju – jednakom brzinom kao poboljšanje našeg pro-

sjecka uslijed karantene smanjivao se naš društveni život. Svima nama godina je prošla, ali nije bila najbolja. I tako smo stigli do posljednje školske godine, koju smo započeli s 22 učenika.“

U svom govoru sjetili su se i preminulog ravnatelja škole Gábor Gyórvárija: „Bio je čovjek koji je za ovih osam godina s nama prošao zaista sve, prateći kako od malenih vrtićara izrastamo umalo u gimnazijalce. Povremeno nas je grdio kad je za to imao razloga, ali je primijetio da se kajemo; smijao se na našim šalama, vodio nas je na natjecanja u recitiranju, zamjenjivao nastavnike i pričao šaljive zgode; proslavili smo njegov šezdeseti rođendan, koji je bio važan dan za cijeli razred. Najbolnije je što danas ne može biti s nama i ne vidi kako od malenih vrtićara uskoro postaju gimnazijalci.“

Obraćajući se učenicima v.d. ravnateljica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže Rita Magyar je između ostaloga rekla: „Dosad ste bili male ribice u akvariju...i simbolično...i fizički, mi Vas sad puštamo u veliku rijeku, a život će Vas voditi do beskrajnog oceana. Za neke – koji su se odlučili za nastavak u Krleži – put do velike rijeke vodit će preko malog potočića, preko naše gimnazije. Vama, našim budućim gimnazijalcima, Krležijancima, ovim putem obećajem da ćete od rujna umjesto skučenog, tzv. „akvarija“ dobiti najljepšu prostoriju nove zgrade i zahvaljujem se što ste svojim sadašnjim izborom potvrdili originalni izbor Vaših roditelja. Ponosni smo i na one, koji su srednjoškolsko obrazovanje izabrali neku drugu školu, jer ste i Vi zauvijek naši. Želimo Vam puno uspjeha, vraćajte nam se kao gosti učenici na učenje hrvatskog jezika.“

Branka Pavić Blažetin

BIZONJA

Samouprava dotičnoga naselja sve stanovnike poziva 23. julija, petak, od 15 uri, na Dan sela. Organizatori čekaju odraščene na natičanje u kuhanju (dohotki idu za Športski klub Bizonje), a dica će imati zanimljive programe ter zanimanja tokom dana. Od 16.30 uri se služi sveta maša, a potom slijedi blagoslavljanje novoga bizonjskoga kombija. To je prilika i za blagoslavljanje vozila. Nastupaju Marta Ambrusch i KUD Konoplje iz Kemlje. Od 17.30 uri je predstavljanje škole za kucke, a u 18 uri na igrališću se začme prijateljska utakmica med momčadi Bizonje i Dunaszigeta. Na balu sviraju Eldorado i Bunyós Pityu.

KOLJNOF

Od 23. do 26. julija u ovom naselju su pozvana na plesni seminar dica od 3. do 8. razreda. Kako je rekla Andrea Egrešić, školnikovica domaće Dvojezične škole Mihovil Naković ter jedna od glavnih organizatorok četverodnevna folklorna usavršavanja, diozimatelji besplatno moru sudjelovati na „tečaju“ kade će je učiti jur zdavno poznati i obljubljeni prijatelj iz Markuševca, koreograf Ivan Mihovec.

HRVATSKI ŽIDAN

Od pondiljka, 26. julija se štarta 28. Tabor Peruške Marije u židanskoj lozi i durat će sve do 1. augustuša, nedilje, kad će na svetak Snižne Marije svečano završiti tradicionalni jednotajedni kamp katoličanske mladine. Kako je rekla peljačica tabora Mirjana Šteiner, 65 taborašev ponovo će zabavljati i „vezati“ k hodočasnomu mjestu različiti programi, zanimanja i izleti, kot i nevjerovatna skupščina, dan i noć u prirodi.

PEČUH

U organizaciji Hrvatske samouprave Baranjske županije u Hrvatskom klubu August Šenoa 1. lipnja održana je prva u nizu plesačnica koje se ostvaruju iz potpore koju je Hrvatska samouprava Baranjske županije dobila od Fonda „Sándor Csoóri“ (CSSP – TANCHÁZ) – 2020- 0149) i Ministarstva ljudskih resursa.

PUSTARA

U Pustari su nedavno završeni radovi obnove liječničke ordinacije i ordinacije patronažne sestre. Mjesna samouprava na čelu s Ladislavom Prekšenom kandidirala se za potporu iz Programa „Mađarsko selo“, što je omogućilo zamjenu prozora na zgradi, izvođenje vanjske izolacije, bojanje fasade i zidova, obnovu električnih instalacija te nabavu novog namještaja za sve prostorije. Za 3 milijuna forinti nabavljena je i moderna medicinska oprema kako bi se mještanima omogućile suvremene medicinske usluge. Medicinske usluge u Pustari pored Mlinaraca dugi niz godina pruža dr. Attila Berkes.

VRŠENDA

Hrvatska samouprava Vršende te Vjerska i kulturna udruga šokačkih Hrvata u Vršendi usko surađuju pri organiziranju i provedbi programa za svoje stanovnike i članove uduruge. Tako su već organizirali hodočašće u đudsko svetište na Sveto Trojstvo i u Drvljance na blagdan Presvetog srca Isusova, proslavljenog ove godine u sklopu državnog hrvatskog hodočašća. Organiziraju hodočašće i na pečuško proščenje 8. kolovoza. Ljeto je u punom jeku, te se prema riječima predsjednice Hrvatske samouprave Vršende Marijane Balatinac ovih dana, od 19. do 25. srpnja organizira kamp vršendskih omladinaca u Vlašićima, u Pansionu Zavičaj. Planira se posjet Plitvičkim jezerima, Ninu, Zadru, Pagu, Biogradu i niz drugih zanimljivih programa, a uz omladince ponuđena je mogućnost autobusnog prijevoza i drugim zainteresiranim Vršendanima do Vlašića i natrag. Tako ukupno u Vlašiće putuje 38 putnika. Dana 1. kolovoza za dvadesetak omladinaca organizira se posjet Zalskoj županiji te istoga dana navečer odlazak na koncert sastava „Mejaši“ u Őrtilos. Dana 7. kolovoza u dvorištu Šokačke čitaonice se pak priređuje dječji dan, a navečer se putuje u Brlobaš na koncert grupe „Vigor“, koja nastupa u okviru državnog Ljetnog festivala mladih, dok se 18. rujna planira „Šokački piknik“ s Udrugom baranjskih Hrvata.

BARANJA

Kako je na svom Facebook profilu objavila predsjednica Udruge baranjskih Hrvata Marijana Balatinac Al-Emad, Udruga baranjskih Hrvata putem natječaja kupila je deset garnitura stolova veličine 220x70 s klupama. Svim učlanjenim hrvatskim samoupravama stolovi i klupe stoje besplatno na raspolaganju za njihove priredbe.

Hrvatska na Olimpijskim igrama u Tokiju

Olimpijske igre u Tokiju 2020 zbog pandemije COVID-19 odgođene su za 2021. godinu, a održat će se od 23. srpnja do 8. kolovoza. Novi datum XXXII. olimpijade službeno su potvrdili Međunarodni olimpijski odbor, Organizacijski odbor, Gradsko poglavarstvo Tokija i japanska vlada na telefonskoj konferenciji 30. ožujka 2020. godine. Ured za Olimpijski program Hrvatskog olimpijskog odbora objavio je završni popis hrvatskih olimpijskih uzdanica.

Na popisu je 58 sportašica i sportaša iz 15 sportova. Među njima je samo jedna momčad – vaterpolska reprezentacija, koja ima pravo prijaviti 12 igrača i jednu pričuvu. Broj sportašica i sportaša za Olimpijske igre u Tokiju najmanji je još od premijernog nastupa hrvatskih olimpijaca pod vlastitom zastavom, u Barceloni 1992. godine, kada ih je bilo 41 u 12 sportova. Rekord i dalje drži London 2012. godine sa 107 sportašica i sportaša iz 18 sportova.

Kristina Goher

